

**НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА
ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ТУБЕРКУЛОЗА В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, 2026-2030 г.
ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ**

Цели/Деятности	Срок за реализация	Наименование на индикатора	Индикатори за изпълнение		Източник на данни	Отговорни институции	
			Текущ	Целеви		Водещи	Партньори
Стратегическа цел: До 2030 г. намаляване на заболяемостта и смъртността от туберкулоза с до 60% спрямо нивата от 2015 г.							
ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 1. Ранна диагностика на туберкулоза, включително провеждане на универсален тест за чувствителност към лекарствата							
Оперативна цел 1.1: Провеждане на ранна диагностика на туберкулоза							
Мярка 1: Осигуряване на диагностични (микробиологични/генетични/фенотипни) изследвания за туберкулоза при лица, със съмнение за туберкулоза.	2026-2030	Брой проведени изследвания на лица със съмнение за туберкулоза	2021 г.-1 937 2022 г.-1 941 2023 г.-2 431 2024 г.-4 089 2025 г.-4 413	2026-4 420 2027-4 420 2028-4 420 2029-4 420 2029-4 420	МЗ	МЗ	НЦЗПБ, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмофтизиатрични заболявания/белодробни болести
Мярка 2: Провеждане на насочени изследвания за туберкулоза в населени места с повишена честота на заболяването.	2026-2030	Брой проведени насочени изследвания	0	3	МЗ	МЗ, НЦЗПБ, РЗИ, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмофтизиатрични заболявания/белодробни болести	НПО, областни и общински администрации, здравни медиатори

Оперативна цел 1.2: Повишаване на обхвата на лицата с туберкулоза, изследвани за лекарствена резистентност. Подобряване на микробиологичната диагностика на резистентна туберкулоза (RR-MDR/XDR-TB) в България

<p>Мярка 1: Осигуряване на лабораторна диагностика за изследване на лекарствена резистентност на всеки случай на туберкулоза.</p>	<p>2026-2030</p>	<p>Осигурена лабораторна диагностика за изследване на лекарствена резистентност</p>			<p>МЗ</p>	<p>МЗ, НЦЗПБ</p>	<p>лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмофтизиатрични заболявания/белодробни болести</p>
<p>Мярка 2: Провеждане на изследване за лекарствена резистентност на всички случаи на туберкулоза в страната</p>	<p>2026-2030</p>	<p>% на случаите с туберкулоза, изследвани за лекарствена чувствителност</p>	<p>2024 г. -74%</p>	<p>2026 г. – 80% 2027 г. – 85% 2028 г. – 90% 2029 г. – 92% 2030 г. – 95%</p>	<p>МЗ</p>	<p>МЗ, НЦЗПБ, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмофтизиатрични заболявания/белодробни болести</p>	<p>РЗИ</p>
<p>Мярка 3: Провеждане на целогеномно секвениране при пациенти с RR/MDR-TB.</p>	<p>2026-2030</p>	<p>% пациенти с RR/MDR TB с проведени изследвания чрез целогеномно секвениране</p>	<p>0</p>	<p>2026 г. - 90% 2027 г. - 90% 2028 г. - 90% 2029 г. - 90% 2030 г. – 90%</p>	<p>МЗ</p>	<p>МЗ, НЦЗПБ, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмофтизиатрични заболявания/белодробни болести</p>	<p>РЗИ, НПО, здравни медиатори</p>
<p>Мярка 4: Провеждане на епидемиологично проследяване на резистентни щамове на M. Tuberculosis, определяне на</p>	<p>2026-2030</p>	<p>Брой проведени епидемиологични и проследявания</p>	<p>0</p>	<p>1</p>	<p>МЗ</p>	<p>МЗ, НЦЗПБ</p>	<p>РЗИ, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмофтизиатрични</p>

пътища на заразяване, епидемични огнища.							заболявания/белодробни болести
Мярка 5: Въвеждане на тестове за лекарствена чувствителност към допълнителни антибиотици, съобразени с режимите на лечение на RR/MDR/XDR-TB.	2026-2030	Въведени тестове за лекарствена чувствителност към допълнителни антибиотици			МЗ	МЗ, НЦЗПБ	лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмофтизиатрични заболявания/белодробни болести
Мярка 6: Подобряване на лабораторния капацитет на Националната референтна лаборатория по туберкулоза, НЦЗПБ за провеждане на изследвания за лекарствена чувствителност, съобразени с режимите за лечение на RR/MDR/XDR-TB.	2026-2030	Обновяване на специализираната и помощна апаратура на Национална референтна лаборатория по туберкулоза към НЦЗПБ			МЗ	МЗ, НЦЗПБ	

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 2: Скрининг за туберкулоза сред рискови групи и други лица, които са уязвими или в уязвими ситуации

Оперативна цел 2.1: Установяване на риска от туберкулоза на лица от рискови групи

Мярка 1: Провеждане на скрининг за туберкулоза на лица от рискови групи: етнически общности, лица с наркотична зависимост, лица с алкохолна зависимост, лица, търсещи и получили международна закрила у нас, лица (работници, мигранти и др.) от държави с висока заболяемост от туберкулоза, деца на улицата и млади хора в риск,	2026-2030	Брой скринирани лица за туберкулоза от рисковите групи	2025 г. - 13 089	2026 г. – 13 000 2027 г. – 13 000 2028 г. – 13 500 2029 г. – 13 500 2030 г. – 14 000	МЗ	МЗ, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмофтизиатрични заболявания/белодробни болести	НПО, здравни медиатори, областни и общински администрации, лечебни заведения за лечение на ХИВ/СПИН, ГДИН към МП
---	-----------	--	------------------	--	----	---	--

бездомни хора, хора, живеещи с ХИВ/СПИН, лица живеещи в места за лишаване от свобода, лица с диабет тип 1, лица на имуносупресивна терапия, лица на биологично лечение и др.							
Мярка 2: Провеждане на скрининг за активна и латентна туберкулоза и мониториране на медицински персонал, ангажиран с диагностика, лечение и грижи за пациентите с туберкулоза, RR/MDR-TB и XDR-TB.	2026-2030	Брой скринирани медицински специалисти	2025 - 196	2026 г. – 250 2027 г. – 250 2028 г. – 250 2029 г. – 250 2030 г. – 250	МЗ	МЗ, НЦЗПБ	лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/белодробни болести
Мярка 3: Подобряване откриваемостта на латентна туберкулоза сред рисковите групи, чрез провеждане на безплатно профилактично изследване с имунологични тестове.	2026-2030	Брой изследвани лица от рисковите групи	0	2026 г. – 100 2027 г. – 100 2028 г. – 100 2029 г. – 100 2030 г. – 100	МЗ	МЗ, НЦЗПБ	РЗИ, лечебни заведения за лечение на ХИВ/СПИН
Мярка 4: Създаване на нормативна възможност за включване на изследване за туберкулоза като профилактично изследване за рискови лица по реда на Наредба № 8 от 3 ноември 2016 г. за профилактичните прегледи и диспансеризацията, с която се определят условията, реда и финансирането за извършване на	2026-2030	Създадена нормативна възможност			МЗ	МЗ	НЗОК, БЛС, лечебни заведения за извънболнична помощ

профилактични прегледи и диспансеризация.							
ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 3: Съвместни дейности и поведение при съпътстващи заболявания (ХИВ инфекция и други хронични заболявания)							
Оперативна цел 3.1: Синхронизиране на дейностите, свързани с лечението и грижите за ХИВ и туберкулоза							
Мярка 1: Изследване за ХИВ на пациентите с туберкулоза в лечебните заведения.	2026-2030	% лица на които е предложена консултация и изследване за ХИВ/% консултирани и изследвани лица с туберкулоза за ХИВ	2024 г. – - /72,4%	2026 г. – 90%/75% 2027 г. – 95%/80% 2028 г. – 95%/90% 2029 г. – 97%/90% 2030 г. – 97%/92%	МЗ	МЗ, НЦЗПБ, РЗИ, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/бел	одробни болести
Мярка 2: Разработване на алгоритъм за предлагане и извършване на изследване за ХИВ на всички новооткрити с активна туберкулоза преди започване на лечение за туберкулоза.	2026-2030	Разработен алгоритъм за предлагане и извършване на изследване за ХИВ	0	1	МЗ	МЗ	НЦЗПБ, експертни съвети по медицинските специалности, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/белодробни болести, лечебни заведения за извънболнична помощ
Мярка 3: Изготвяне на път на пациента и подобряване на координацията между лечебните	2026-2030	Изготвен път на пациента	0	1	МЗ	МЗ, НЦЗПБ	лечебни заведения за лечение на ХИВ/СПИН,

заведения за диагностика и лечение на лица с ко-инфекция и за прилагане на химиопрофилактика.							експертни съвети по медицинските специалности
Мярка 4: Организиране и провеждане на съвместни обучения на медицински специалисти от лечебни заведения за диагностика и лечение на туберкулоза и лечебните заведения за лечение на пациенти с ХИВ относно необходимостта от провеждане на скрининг, лечение, химиопрофилактика и мониториране на дейностите.	2026-2030	Проведени обучения	2025 г. - 1	5	МЗ	МЗ, НЦЗПБ, РЗИ	лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/белодробни болести, лечебни заведения за извънболнична помощ, лечебни заведения за лечение на ХИВ/СПИН
Мярка 5: Организиране и провеждане на обучение на специалистите от пневмо-фтизиатричната мрежа за предоставяне на доброволно консултиране и изследване за ХИВ на пациентите с туберкулоза, лечение на случаите с ко-инфекция туберкулоза/ХИВ в лечебните заведения за туберкулоза и прилагане на антиретровирусна терапия	2026-2030	Проведени обучения	2023 г. - 1	1	МЗ	МЗ, НЦЗПБ, РЗИ	лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/белодробни болести, лечебни заведения за извънболнична помощ
Мярка 6: Организиране и провеждане на информационни срещи и тематични беседи от	2026-2030	Проведени информационни срещи и	0	5	МЗ	МЗ, РЗИ	ДАБ към МС, лечебни заведения за болнична помощ

медицински специалисти и работещи на терен от ТП на ДАБ при МС за намаляване на риск от ко-инфекция с туберкулоза и ХИВ или други сексуално предавани инфекции сред бежанци, мигранти.		тематични беседи					за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/белоробни болести, лечебни заведения за извънболнична помощ
Мярка 7: Повишаване компетентността и уменията на медицинските специалисти, работещи в ТД на ДАБ при МС за консултиране и насочване за лечение на бежанци и мигранти в центровете на ДАБ	2026-2030 г.	Проведени работни срещи	0	5	МЗ	МЗ, РЗИ	ДАБ към МС, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/белоробни болести, лечебни заведения за извънболнична помощ
ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 4: Повишаване на осведомеността и познанията на обществото. Провеждане на информационни кампании.							
Оперативна цел 4.1: Повишаване на обществената осведоменост							
Мярка 1: Провеждане на информационни кампании, ориентирани към различни възрастови групи относно факторите за развитие и разпространение на болестта, необходимостта от изследване и лечение, здравните и социални последици за индивида и общността, сред която живее.	2026-2030	Брой проведени информационни кампании	4	20	МЗ	МЗ, РЗИ, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/белоробни болести	областни и общински администрации, здравни медиатори, НПО, БЧК, БЛС, лечебни заведения за извънболнична помощ

<p>Мярка 2: Разработване, отпечатване и разпространение на здравно-образователни материали.</p>	<p>2026-2030</p>	<p>Разработени, отпечатани и разпространени здравно-образователни материали.</p>	<p>1</p>	<p>3</p>	<p>МЗ</p>	<p>МЗ, РЗИ</p>	<p>НЦЗПБ, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмофтизиатрични заболявания/белодробни болести, лечебни заведения за извънболнична помощ, БЧК</p>
<p>Мярка 3: Провеждане на обучения сред младежи и млади хора относно превенция и лечение на туберкулоза.</p>	<p>2026-2030</p>	<p>Проведени обучения</p>	<p>4</p>	<p>20</p>	<p>МЗ</p>	<p>МЗ, РЗИ</p>	<p>лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмофтизиатрични заболявания/белодробни болести, лечебни заведения за извънболнична помощ, лечебни заведения за извънболнична помощ, БЧК, НПО, учебни заведения</p>
<p>Оперативна цел 4.2: Повишаване на познанията на лицата от рисковите групи за заболяването, разпространението му у нас, факторите, подпомагащи появата му, възможностите за трайно излекуване.</p>							
<p>Мярка 1: Повишаване на здравната информираност на лицата лишени от свобода - провеждане на разяснителни беседи и предоставяне на информационни материали.</p>	<p>2026-2030</p>	<p>Проведени беседи/изготвени материали</p>	<p>0</p>	<p>12/1</p>	<p>МЗ</p>	<p>РЗИ</p>	<p>НЦЗПБ, ГДИН към МП, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмофтизиатрични</p>

							заболявания/белодробни болести, лечебни заведения за извънболнична помощ, лечебни заведения за извънболнична помощ
Мярка 2: Изготвяне на здравно-образователни материали за различни рискови групи. Организиране на местни образователни кампании в центровете на ДАБ при МС и в други места с лица в риск.	2026-2030	Изготвени здравно-образователни материали за различни рискови групи	0	5	МЗ	МЗ, РЗИ	ДАБ при МС, ГДИН, БЧК, НПО, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/белодробни болести, лечебни заведения за извънболнична помощ, лечебни заведения за извънболнична помощ
ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 5: Лечение на туберкулоза с фиксирани дози, лечение на резистентна туберкулоза, химиопрофилактика на латентна туберкулоза							
Оперативна цел 5.1: Осигуряване на лечение на случаите на туберкулоза и резистентна туберкулоза с неразрешени за употреба лекарствени продукти							
Мярка 1: Закупуване на неразрешени за употреба в ЕС лекарствени продукти за лечение на резистентна туберкулоза,	2026-2030	Закупени лекарствени продукти съгласно действащата			МЗ	МЗ, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-	ИАЛ

форми с фиксирани дози за възрастни и деца.		нормативна уредба				фтизиатрични заболявания/бел одробни болести	
Мярка 2: Изготвяне на нормативни промени за улесняване достъпа на пациента до неразрешени за употреба в ЕС лекарствени продукти за лечение на резистентна туберкулоза, форми с фиксирани дози за възрастни и деца.	2026-2030	Промени в нормативната уредба			МЗ	МЗ	ИАЛ, експертни съвети по медицинските специалности
Мярка 3: Провеждане на химиопрофилактика на лица с латентна туберкулоза под ръководството на лечебните заведения за лечение на туберкулоза.	2026-2030 г.	% обхванати с химиопрофилактика	2023 г.-63% 2024 г.-74%	2026 г. - 75% 2027 г. - 76% 2028 г. - 77% 2029 г. - 78% 2030 г. - 80%	МЗ	МЗ, РЗИ, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/бел одробни болести	НПО, здравни медиатори
ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 6: Подкрепящи мерки за придържане към лечение и химиопрофилактика							
Оперативна цел 6.1: Интегрирани дейности по наблюдение, придържане към лечение и химиопрофилактика							
Мярка 1: Осъществяване на наблюдение на лечението на пациенти с туберкулоза в труднодостъпни райони на страната от медицински и здравни специалисти. Изготвяне на процедура за наблюдение.	2026-2030	Изготвена процедура	0	1	МЗ	РЗИ, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/бел одробни болести	експертни съвети по медицинските специалности, медицински научни дружества и съсловни организации, областни и общински

							администрации, НПО, здравни медиатори, лечебни заведения за извънболнична помощ, лечебни заведения за извънболнична помощ
Мярка 2: Провеждане на обучение на медицински и здравни специалисти, провеждащи наблюдение на лечението на лица с туберкулоза.	2026-2030	Проведени обучения	0	28	МЗ	РЗИ, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/бел одробни болести	НПО, здравни медиатори, експертни съвети по медицинските специалности, медицински научни дружества и съсловни организации, областни и общински администрации
Мярка 3: Прилагане на интегриран подход чрез включване на НПО и здравни медиатори в дейностите по придържане към лечението, изследване, провеждане и придържане към химиопрофилактика на контактни лица.	2026-2030	Включване на НПО и здравни медиатори в дейностите по придържане към лечението, изследване, провеждане и придържане към химиопрофилат			МЗ	МЗ	НПО, здравни медиатори, областни и общински администрации, РЗИ, лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/белод

		ика на контактни лица					робни болести, лечебни заведения за извънболнична помощ
Мярка 4: Анализ на обхвата на контактните на туберкулоза лица и ефективното прилагане на химиопрофилактика, изготвяне на мерки и препоръки за придържане към химиопрофилактика.	2026-2030	Изготвен анализ	0	1	МЗ	МЗ, РЗИ	експертни съвети по медицинските специалности
Мярка 5: Повишаване знанията на педиатри и ОПЛ за поведение при деца - съмнително болни или контактни на туберкулоза.	2026-2030	Проведени обучения	1	5	МЗ	МЗ, РЗИ	лечебни заведения за болнична помощ за лечение на пневмо-фтизиатрични заболявания/белодробни болести, НСОПЛРБ, БЛС